

Българска ТОРА

Издание на Съюза на лесовъдите в България

ISSN 1312-7055

Брой 4 (78), год. XVI, октомври 2020 г., София 1303, ул. "Антим I" №17
www.bulgarian-foresters.org

e-mail: bggora@abv.bg

За първи път в 60-годишната история на Съюза на европейските лесовъди (основан през 1965 г. в Берлин) годишното общо събрание на 5 септември се провежда в различен формат - във виртуална среда посредством платформата WebEx. Световната пандемия, причинена от COVID-19, оказа своето влияние и върху работата на европейските лесовъди.

По обективни причини и за осигуряване на безопасността на всички Президентството на Съюза и SITLID - полският домакин на тази двадесет и трета годишна среща, взеха решение да организират мероприятиято във виртуална среда.

За координиране и по-добра организация Президентството провежда своето заседание присъствено на 4 септември, в Пушчиково, до Познан - старата столица на Полша. Заседанието имаше за цел да подгответи по възможно най-добрия начин работата на Годишното общо събрание на СЕЛ през 2021 г., когато през юни във Франция ще се проведе XX конгрес на Съюза. Това беше и първото присъствено събиране на членовете на Президентството през тази белязана от световната пандемия година. Предходните 4 срещи бяха проведени във виртуална среда.

В следобедните часове на същия ден членовете на Президентството, недалеч от дървото, залесено от участниците в Годишното общо събрание през 2002 г., засадиха дъбова фиданка.

Годишната среща на Съ-

Участници в годишната среща на СЕЛ

юза започна рано сутринта на 5 септември с участието на представители на 13 организации от 11 държави. Всеки от членовете на Президентството представи постигнатото в направленията, по които е работил в периода от годишната среща на Съюза в Швейцария досега. Общата презентация можете да намерите на сайта на СЕЛ <http://www.european-foresters.eu/meetings>). Беше представена информация от срещите на генералните комисии на ЕС "Гори и корк", Групата "Горска индустрия", дейностите в процеса "Гори Европа", UNECE "Зелени професии", Конгреса по горска педагогика и други форуми, в които СЕЛ редовно участва.

Приемането на Зелената сделка през декември 2019 г. беше отбелязано като най-значимо политическо събитие преди световната пандемия с COVID-19. Президентът на Съюза Михаел Диймър отчете положителен резултат от проведената в на-

чалото 2019 г. кръгла маса, която беше организирана съвместно от СЕЛ, FECOF и EUSTAFOR. Положителен отзив получи и включването в Зелената сделка на изискването за съгласуваност и последователност между свързаните с горите политики на ЕС.

Друго значимо събитие за горския сектор и постижение за СЕЛ е включването на негов представител в подгрупата за защита и възстановяване на световните гори, сформирана след проведената през февруари 2020 г. международна конференция "Гори за биоразнообразие и климат".

Няколко седмици след пълното блокиране на работата заради световната пандемия дейността на ЕС и нейните комисии продължи във виртуална среда, като представители на СЕЛ участваха активно в тях.

Мартен Густавсон - помощник-секретар на Съюза и негов представител в

(На стр. 2)

Уникална красота, изключително биоразнообразие и богатото културно-историческо наследство

На стр. 5

Предизвестено състояние на култури от черен бор в района на РДГ - Велико Търново

На стр. 6

На стр. 8

Хронологично за горските пожари

На стр. 3

Пожароопасният сезон - какво говорят числата

На стр. 4

ХХIII годишна среща на Съюза на европейските лесовъди в Познан

(От стр. 1)

По процеса "Гори Европа" Томаш Маркиевич отбеляза, че договорените в рамките на Министерската конференция през 2011 г. в Осло за подписване на Правнообвързващо споразумение за горите на Европа преговори са претърпели неуспех. Процесът се нуждае от определянето на нова актуална тема за работа, като например проблемите, свързани с промените в климата.

Работата на UNECE/FAO в областта на т. нар. зелени работни места в горския сектор беше представена от Ил-по Пупути - вицепрезидент на СЕЛ. Основни теми на дискусии в проведените срещи са засегнали насоките за популяризиране на зелените работни места в горския сектор, новата програма за работа на комисията през предстоящия двугодишен период.

Дейностите в областта на горската педагогика на европейско ниво бяха представени от Томас Баши - секретар на Съюза. Специален акцент беше поставен върху първата национална среща на горските педагози в България, която се състоя през октомври 2019 година.

Касиерът на Съюза д-р инж. Анна Петракиева представи организираните от ръководството на СЕЛ мероприятия. Тя презентира основните направления в дейността на Президентството в рамките на проведените присъствено и онлайн

Заседание на Президентството в годишната среща на СЕЛ

срещи. Акцент беше поставен и на организираната от СЕЛ в Брюксел, но несъстояла се поради световната пандемия, традиционна Годишна кръгла маса на заинтересованите страни в сферата на горите. Темата на планираната кръгла маса беше "Начинът, по който горите са възприемани от обществото, и имиджът на лесовъда". Заради COVID-19 не се провеждаха и превърнатите се вече в традиция международни горски екскурзии, съвместно организирани от СЕЛ и горската служба в Райнланд - Палатинейт, Гер-

мания, както и Ежегодният лагер за студентите по горско стопанство, организиран от СЕЛ и Полското държавно горско предприятие.

Дейностите в направление "Връзки с обществеността", поддръжката на официалния сайт на Сдружението и публикациите на Президентството бяха представени от третия вицепрезидент на Съюза - Ерве Немоз-Ражо. Той разказа и за успешно завършения процес по официална регистрация на СЕЛ в Брюксел, която от тази година е задължително условие на НПО за

участие в комисиите на Европейската комисия.

Кристодуло Кристодуло - одитор на СЕЛ, и д-р инж. Анна Петракиева представиха съответно одиторския доклад, отчета на изразходваните средства и проекта за бюджет за 2021 година.

Като основно политическо събитие в условията на пандемия беше отчетено и приемането на Стратегията за биологично разнообразие, с която Генералната дирекция "Околна среда" на ЕС иска да разшири обхватта на териториите със стро-

Новозасадена фиданка в чест на ХХIII годишна среща на СЕЛ

га защита.

По време на срещата беше обсъдена и приета подготвената от президентството Позиция по новата политика на ЕС в областта на горското стопанство (*текста четете долу на стр. 2*), както и Стратегията за биологично разнообразие, свързани със Зелената сделка. С тази позиция СЕЛ допълва изгответните вече в сътрудничество с други заинтересо-

вани страни декларации и официални позиции по темата.

В края на срещата президентът на Съюза на европейските лесовъди Михаел Диймър покани всички организации да преведат текста на Позицията на съответния национален език и да я изпратят към отговорните институции и лица в своите страни.

Д-р инж. Анна ПЕТРАКИЕВА

Европейските гори се нуждаят от многофункционално и устойчиво стопанисване, основано на нова система за финансиране

Позиция на СЕЛ

Продължаващите климатични промени и променението на обществени реалности, предизвикани от световната пандемия COVID-19, налагат нови обществени приоритети. Европейските лесовъди - професионалистите, отговорни за стопанисването, и собствениците, са силно загрижени за бъдещето на европейските гори.

Днес горските екосистеми интензивно се променят, инвазивните видове се разпространяват и икономическата основа на устойчивото управление на горите и предоставянето на екосистемни услуги се променя по фундаментален начин.

С Европейската зелена сделка Европа взе решение за всеобхватен пакет от мерки за цялото общество, с които трябва да се противодейства на изменението на климата и да се осъществи перспективно развитие.

Зелената сделка е комплекс от мерки, осигуряващи производство на дървесина, адаптиране на горите към климатичните промени, съхранение на въглерод, биологично разнообразие и екосистемни услуги.

Зелената сделка изискава да бъдат предприети различни ключови действия, свързани с горските екосистеми и устойчивото управ-

ление на горите върху 40 % от европейския ландшафт. От една страна, екологично преструктуриране на икономиката трябва да бъде паралелно с осигуряване на устойчиви количества дървесина, а от друга - трябва да се защитят биологичното разнообразие и възможностите за предоставяне на екосистемни услуги.

Устойчивото стопанисване на горите е необходимо

Многофункционалното и устойчивото управление на горите са правилният инструмент за съществяване на тези ключови действия по балансиран начин в различните европейски горски екосистеми и трябва да бъде основата за изграждането на съгласувана нова Европейска стратегия за горите.

Това включва борбата с изменението на климата като основна причина за загуба на биологично разнообразие и екосистемни услуги. Всяка зелена икономика се нуждае от устойчиви суровини, каквато е дървесината.

Освен активното участие на горското стопанство в зелена икономика, устойчивото стопанисване на горите също така осигурява биологично разнообразие и екосистемни услуги благодарение на природосъобразно

лесовъдство. То може да развива адаптивни горски екосистеми, ако климатичните промени продължат.

Биоразнообразие и екосистемни услуги

Детайлни, но небалансирана разпоредба като например изискването на Стратегията за биологичното разнообразие за повече защитени гори са непродуктивни и несъгласувани.

Повече защитени територии не са правилният инструмент за спиране на промените в екосистемите, причинени от изменението на климата. Разпространението на инвазивни видове не може да бъде спряно чрез защитата на все повече и повече райони.

Старомодната система за защита на екосистемите - статично и превантивно - вече не изпълнява своите функции, когато климатът се променя, а по-високите температури и влошеният воден режим увреждат горските екосистеми. Ако например буковите гори естествено, под въздействие на климатичните промени, се превръщат в дъбово-габрови гори, разпоредбите на "Нatura 2000" не могат да предотвратят този процес.

По отношение на биологичното разнообразие и еко-

системните услуги, предоставяни от горите, е необходимо по-динамичното вместо старото статично разбиране. Природата се променя всеки ден и е безполезно да се опитваме да я поддържаме статична.

Финансиране

В миналото горите се управляваха по устойчив начин, биоразнообразието, кое то трябва днес да се поддържа, беше включено в процеса на стопанисване на горите и екосистемните услуги за общество се предлагаха безплатно.

Всички тези услуги от горите се финансираха от производството и продажбата на дървесина.

С бързото и екстремно развитие на изменението на климата през последните години тази система за финансиране на горското стопанство няма да работи в бъдеще.

Загубата на дървесен запас в горите, причинена от щетите, нанесени от корояди и суша, природните бедствия в резултат от изменението на климата, сривът на цените на дървесината в цяла Европа и допълнителните разходи за мерки за осигуряване на безопасност на пътищата не се компенсираат по адекватен начин от общи

щеество.

Икономическото положение на много горски предприятия се влошава драстично.

Ако собствениците на гори вече не са в състояние да финансираят устойчивото стопанисване на горите, а общество иска да получава горските услуги, занапред е необходима нова система за финансиране.

За да се осигурят в бъдеще горски услуги, предоставени на общество и търсени в Зелената сделка от всички видове собственост, подходяща компенсация за тях би била определянето на разумна годишна финансова компенсация на хектар, а не като субсидия от държавата.

Във връзка с общите разходи по Зелената сделка рефинансирането на такава компенсация трябва да бъде възможно и би могло да бъде рефинансирано например от Схемата на ЕС за търговия с емисии (EU-ETS).

Важно е да има общоевропейско решение без разрушителна дискусия, ако Европейската комисия или държавите членки носят отговорност и трябва да платят. Трябва да се гарантира, че такава компенсация ще се изплаща само на собствениците на гори, които ги управляват по устойчив, много-

функционален и балансиран начин, който опазва биологичното разнообразие и предоставя екосистемните услуги. За да се предотврати по-вече бюрокрация, създадени системи за сертифициране могат да се използват като предпоставка за изплащане на такава компенсация.

Заключение

Професионалните лесовъди, ежедневно практикуващи своята професия в европейските гори:

- приветстват Европейската зелена сделка;

- виждат голяма нужда от укрепване на многофункционалното стопанисване на горите с цел да се осигури цялото разнообразие от търсени екосистемни услуги, предоставяни от горите за успеха на Европейската зелена сделка;

- не подкрепят обособяването на повече защитени гори, както се предвижда в Стратегията за биологично разнообразие;

- желаят нова Европейска горска стратегия, която осигурява по-добра съгласуваност между всички секторни изисквания към горите и тяхното стопанисване;

- виждат спешна необходимост от нова система за финансиране в европейските гори.

Висше образование

Започна новата учебна година в Лесотехническия университет

На 28 септември тържествено бе открита новата академична година в Лесотехническия университет. Гости на церемонията бяха доц. д-р Янко Иванов - зам.-министър на земеделието, горите и храните, инж. Мирослав Маринов - изпълнителен директор на ИАГ, Петко Горанов - кмет на район "Студентски".

С обръщение към всички гости, преподаватели и студенти учебната 2020/2021 г. бе открита от ректора чл.-кор. проф. д-р Иван Илиев, в

присъствието на академичното ръководство на Лесотехническия университет.

През тази учебна година новоприетите студенти са 470 бакалаври и 116 магистри, които ще се обучават в редовна и задочна форма на обучение.

Във факултет "Горско стопанство" са приети 201 студенти в редовна и задочна форма на обучение за придобиване на бакалавърска и магистърска образователна и квалификационна степен.

Академичното ръководство на ЛТУ с официалните гости

130 г. ДГС - Севлиево

Веднага след Освобождението горите на младата държава са все още "безстопанстивни" и затова в края на 1878 г. министърът на финансите нареджа на съответните губернатори да назначат стражари за опазването им. Така началото на административно-техническа държавна служба по горите във Велико Търново можем да потърсим още през първите години след Освобождението. Следващата година към Министерството на финансите е създадена централната горска служба - "Отделение за надзор на лесовете", като площа на горите е разпределена на горски губернии, съвпадащи с административните.

След доклада на министъра на финансите Петко Каравелов от юни 1880 г. до Княз Александър I за губернския лесничий на Търновска губерния от 1 май 1880 г. е назначен Кирил Николов. Тази дата е установена в Централния държавен архив и се счита за началото на създаването на регионална държавна горска администрация във Велико Търново.

Незаменима част от горската история

С най-старата история в региона са три стопанства, като на 130 г. са ДГС - Севлиево и Габрово, а на 120 г. - ДГС - гр. Елена, всяко частичка от голямата горска история.

На 1 април 2020 г. дейността на едно от най-старите в страната горски стопанства - ДГС - Севлиево, е прекратена като самостоятелна единица и то е взято в ДЛС "Лъгът". С уважение към постиженятията му и към труда на колективите, работили в стопанството през годините, да припомним историята му.

След Освобождението, до 1900 г., Севлиево е окръжен град. През 1890-1891 г. севлиевският окръжен управител Христо Драганов докладва, че са установени площите на горите по видове собственост и околии, съответно по лесничества, и в повечето от селата са създадени общо 62 пепинieri (горски разсадници), в които се произвеждат фи-

данки от акация, бреза, бял бор, черен бор, ела, смърч и други. Годината 1890 е приета за началната от създаването на ДГС - Севлиево. Първите залесявания датират 1889-1893 г., извършени са в с. Млечево - 800 дка, и в с. Градница - 480 декара. След 1900 г. Севлиево вече не е център на окръга и по-голямата част от територията му преминава към Търновски, а западната - към Плевенски окръг (Троянска околия). В Севлиевската околия има околийско лесничество. В доклада за Севлиевски окръг от 1899-1900 г. за пръв път са уточнени и горите на околията, обхващащи площ 322 727 декара. Пръв назначен лесничий е полякът Брозовски, а после е чехът Фистър.

След 1914-1924 г. по-продължително ръководят Лесничеството лесовъдите Димитър Андрейчин и Иван Райков.

Дейностите на Севлиев-

ското администраторство са опазването на горите и по-малко стопанисване и залесяване. За стопанската дейност се налага много по-късно - през 1936 г., да се отдели от площта му за откриване на Батошевското ревирно лесничество, а през 1938 г. се създава и ревирното лесничество в м. Лъгът. Дейността на ревирните лесничества са стопанисване и ползване на горите.

През 1940 г. възниква идеята за строеж на яз. "Ал. Стамболовски" и се създава Секция УПЗ, която работи усилено до 1951 г., когато Лесничеството и Секцията са обединени в ГС - Севлиево. С изпълнението на Техническия проект за борба с ерозията във водосбора на язовира значително се увеличават залесяванията - до 14 000 дка

Колективът на ДГС - Севлиево, с и.д. директор Данчо Тончев и зам.-директор инж. Елина Богданова

годишно, а строежът на баражи и прагове стига до 4000 куб. метра. Тогава е извършено и първото лесоустройство на ГС - Севлиево.

През последвалите години от миналия век ДГС - Севлиево, записва в своята история и много други постижения във всяка една от горскостопанските си дейности и имената на дългогодишните си директори инж. Владимир Минков, инж. Митко Райков и първата жена директор - инж. Лиляна Райкова. От началото на новия век - от 2011 г., когато ДГС - Севлиево, става тери-

ториално поделение на СЦДП - Габрово, до 2020 г. то развива своята дейност върху 23 261 ха, като залесената е 22 375 ха, или 92 на сто. Преобладава държавната собственост на горите (46.8 %), следвана от собствеността на физически и юридически лица (41.8 %). Средногодишното ползване на дървесина е 18 480 куб. метра. Стопанството залесява, макар и минимални количества, нови гори, стопанисва своите ловни райони и опазва залесените си територии.

Инж. Иван ГУНЧЕВ

Горещи месеци

Хронологично за горските пожари

И това лято сухото време и високите температури доприносаха за опожаряването на хиляди декари гори. Сред основните причини отново е човешката небрежност, въпреки многократното напомняне, че по време на пожароопасния сезон е забранено паленето на стърнища в земеделските земи. Едва ли дисциплиниращо подейства и глобата от 500 лв. за палене на огън на открито на разстояние по-малко от 100 м от границите на горските територии, както и за палене на огън в горски територии извън определените зони от държавните горски и ловни стопанства. Особено "горещи" в това отношение се оказаха август и септември.

На 3 август благодарение на бързата реакция на над 30 горски служители в рамките на няколко часа е овладян нововъзникнал пожар на територията на Държавното горско стопанство - Русе. Всички те са своевре-

менно овладени.

На 23 - 24 август горски служители на РДГ - Кърджали, и ДГС - Свиленград, Маджарово и Тополовград, гасят голям горски пожар в района на Свиленград. Над 500 дка са опожарените горски територии. Засегнати са смесени насаждения. На място е извикан и вертолет.

Няколко дена по-късно, на 28 август, върхов пожар, възникнал в черноборова култура на територията на ДЛС "Тракия", землището на Кричим, е своевременно овладян от пристигналите на място горски служители от Ловното горско стопанство, Регионалната дирекция по горите - Пловдив, пожарниари и доброволци от община Кричим.

На 30 август е локализиран пожарът на територията на Държавното горско стопанство - Сливен, засегнал 270 дка общински горски територии. На място са служи-

тели на Горското горско стопанство, Регионалната дирекция по горите и Общинското предприятие в Сливен, Регионалната дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" и военни служители.

В първия ден на септември горски служители на РДГ - Бургас, и ДГС - Айтос, и екипи на пожарната гасят пожар между селата Вресово и Зайчар, на територията на Горското горско стопанство в Айтос. Засегнати са широколистни насаждения в непосредствена близост до иглолистни.

На следващия ден, 2 септември, са опожарени 500 дка иглолистни и смесени гори край с. Българаново, община Омуртаг. Огънят е обхванал голяма площ заради сушата и силния вятър. Пожарът е низов, а засегнатата територия е част от общински горски фонд. Огънят е спрян на границата с община Котел и ДГС - Тича, с денонощните

усилия на пожарните екипи, горските служители, както и доброволците от Община Омуртаг и Общинското горско предприятие, въпреки трудните условия, високата температура и силния вятър.

По същото време на територията на ДГС - Чирпан, пламва пожар, овладян с бързата реакция на горски служители на Стопанството, РДГ - Стара Загора, и екипи на пожарната. Огънят е засегнал около 140 дка, като на места пожарът е прerasнал във върхов.

Друг екип на Регионалната дирекция по горите и Държавното горско стопанство в Стара Загора гасят пожар в землище на с. Остра могила на територията на Горското горско стопанство. Засегнато е низово широколистно насаждение на площ около 50 декара.

Междувременно са локализирани и два големи пожара на територията на Хасковска

област. Пожарът край с. Александрово е обхванал почти 270 дка широколистни общински гори и 50 дка държавни горски територии. Пожарът на територията на Държавното горско стопанство - Свиленград, е обхванал низово 250 дка широколистни насаждения и върхово - 70 дка иглолистни култури, общинска собственост.

На 8 септември е овладян възникнал пожар край хисарското село Михилци. Столици декари гори са спасени от огъня с усилията на екипи на пожарната, горски служители от ДГС - Хисар, и РДГ - Пловдив, които се борят със стихията на силно пресечен терен, недостъпен за техника. Засегната е иглолистна култура, частна собственост, на площ около 30 дка, на територията на Държавното горско стопанство.

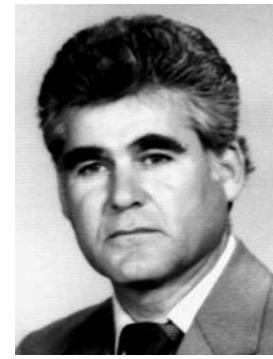
Г

Годишнина**Доц. Аманас
МАНДЕВ
на 85 години**

Роден е на 29.07.1935 г. в с. Баничан, Благоевградска област. През 1960 г. завърши ВЛТИ, специалност "Горско стопанство".

Работа започва в ГС - гр. Сандански. От 1966 г. е научен сътрудник, а от 1981 г. старши научен сътрудник в Опитна база по залесяване и борба с ерозията в гр. Сандански към ИГ - БАН, като от 1975 до пенсионирането

си през 1995 г. е ръководител. Под негово ръководство са проведени многогодишни и стационарни изследвания за климата и ерозията в планински водосбори. Разработва нови методи за класификация на почвите по степен на застрашеност от ерозия. Има 38 научни публикации и много участия с доклади в сесии и конференции у нас и чужбина.

**Инж. Неделчо
ГРУЕВ
на 85 години**

Роден е на 23.08.1935 г. в с. Гурково, Старозагорска област. ВЛТИ, специалност "Горско стопанство", завърши през 1963 година.

В продължение на близо четири десетилетия, до пенсионирането си през 1996 г., службата му преминава в ГС - Гурково, където е зам.-

директор, директор и главен лесничий. Добре подготвен иуважаван лесовъд, той оставя трайна следа в развитието на Стопанството. Има голям принос за успешното възстановяване на буковите гори и правилното стопанисване и ползване на горите в района.

**Д-р инж. Желез
ЖЕЛЕЗОВ
на 85 години**

Роден е на 24.08.1935 г. в с. Аспарухово, Варненска област. През 1967 г. се дипломира във ВЛТИ, специалност "Горско стопанство".

Работи в ГС - Балчик, последователно като зам.-директор и директор. От 1971 до 1984 г. е директор на ГС - Провадия. От 1984 г. е зам.главен директор на ГСК - Варна. От 1991 до пенсиони-

рането си през 1995 г. е директор на ГС - Цонево.

През 1991 г. защитава дисертация "Състояние и развитие на черния бор в Североизточна България". Той е един от известните иуважавани дейци на горското дело у нас, под чието ръководство са създадени над 30 000 дка нови гори.

**Доц. Христо
СТОЙКОВ
на 80 години**

Роден е на 05.10.1940 г. в с. Давидково, Смолянска област. През 1965 г. завърши ВЛТИ, специалност "Горско стопанство".

Започва работа като началник на ГТУ в ГС - Момчиловци.

От 1967 г. е научен сътрудник, а от 1986 г. - ст.н.с. в Института за гората - БАН. Научната и научно-приложна

та дейност на доц. Стойков е насочена към дървесинознанието и е свързана с биологията на дървесните видове. Изучава надземната биомаса на горските екосистеми и възможностите за нейното пълно използване.

Уважаван учен, самостоятелно или в съавторство публикува над 90 статии, доклади и други.

Анализ**Пожароопасният сезон - какво говорят числата**

От всички природни бедствия - геологични, водни, метеорологични, здравни и огнени, най-големи поражения върху горите нанасят пожарите. Особено силно пострадали в миналото от палежи, причинени от животновъди за разкриване на нови пасища за стадата им, са Родопите. Статистиката на горските пожари през XX в. показва пикове през 1903 г., когато са опожарени 270 000 дка, през 1993 г. - 172 640 дка, докато през сухата 1952 г. - само 21 347 декара. Новото столетие започва с рязко увеличаване на опожарените площи: 574 060 дка (2001 г.), 201 500 дка (2001 г.) и 430 000 дка (2007 г.). След това се наблюдава редукция до 22 710 дка (2009 г.), покачване през 2012 г., спад до 14 530 дка (2018 г.) и отново покачване - 56 127 дка (2019 г.), като за 2020 г. се очертава приближително същата площ от предходната година.

Динамиката на горските пожари у нас от началото на януари до края на септември т.г. е силно променлива величина особено през пожароопасния сезон (от края на март до края на септември). До 24 юли са регистрирани 252 горски пожара върху 12 635 дка, като опожарените площи са почти два пъти по-малко от тези към същата дата на 2019 г. (21 040 дка). С настъпването обаче на т.нр. горещници - дните в края на юли и началото на август, огнената стихия в горите се активизира и обхвана големи площи през целия август и дото септември. На 25 юли т.г. избухва горски пожар край с. Светлина (Тополовградско) върху 150 дка борови гори и до с. Дълбоки (Старозагорско) върху 190 дка, от които 145 дка върхов пожар и 45 дка - приземен, засегнали предимно акация и черен бор. На 1 август в Сакар има две огнища: едно от 2600 дка между селата Шишманово, Българин и Овчарово и второ от 1200 дка между Радовец, Присадец и Филиповци.

До 7 август горските пожари са около 300 върху 16 600 декара. На 8 август т.г. избухва пожар до ГКПП - Лесово, който засяга 12 300 дка горски територии, в т.ч. 5800 дка в ДГС - Елхово, 6000 дка в ДГС - Тополовград, и 500 дка в ДГС - Свиленград. Към тази дата 15 области са с екстремален индекс на пожароопасност: Хасково, Стара Загора, Пловдив, Сливен, Ямбол, Бургас, а в Северна България - Плевен, Велико Търново, Разград, Русе, Силистра, Добрич, Търговище, Шумен, Варна, т.е. по-голямата част от територията на страната.

На 10 август е обявено бедствено положение в общите Тополовград, Харманли, Хасково, Димитровград, Свиленград. За потушаване на пожара край с. Лесово и с. Присадец е използван вертолет "Кугър" от Авиобаза - Крумово. Той осъществява 40 курса за пренос на вода, всеки по 2 тона, от язовир до с. Сту-

дена (община Свиленград). По същото време избухват горски пожари в м. Меджерлик (община Твърдица), както и в хълмистия масив до кв. "Дивядово" (Шумен) върху 800 дка, от които 100 дка иглолистни култури и 700 дка широколистна гора.

На 16 август най-интензивни са пожарите в областите Стара Загора, Ямбол, Хасково, Бургас, Русе и Добрич поради продължително засушаване и висока температура на въздуха.

На 23 август горски пожар между с. Студена и с. Дервишка могила засяга 500 дка иглолистни и широколистни гори.

На 20 септември 2020 г. е обявен червен код за екстремен риск от пожари в 7 области: Стара Загора, Сливен, Хасково, Ямбол, Бургас, Плевен и Велико Търново. Към 24 септември броят на горските пожари от началото на годината нараства до 460 върху 50 794 декара. Подреждането по области е следното: Хасково - 17 131 дка (33.7 %), Стара

Загора - 7284

дка (14.3 %), Ловеч - 5571 дка (11.0 %), Ямбол - 5330 дка (10.5 %). Опожарената растителност през този период в проценти е: широколистна - 62.4 %, иглолистна - 14.3 %, смесена - 1.4 %, треви, незалесени площи и мъртва горска пострила - 21.9 %.

Площта на опожарените гори в проценти по собственост е: държавни - 58.5 %, недържавни - 41.5 %, но тези проценти на пръв поглед може да предизвикат погрешно заключение. Ако съпоставим опожарените площи на тези две категории гори към съответните им общи площи, се констатира, че горските пожари в държавните гори са около два пъти по-малко на единица площ от тези на недържавните гори. Следователно значително по-голямата част от горските пожари у нас са антропогенни, причинени по небрежност от пастири, собственици на земеделски и вилни имоти, туристи, ловци, гъбари и секачи. Най-често причини за това са палене на пасища и почистване на земеделски земи с огън.

Горските пожари обикновено се потушават от регионалните дирекции "Пожарна безопасност и защита на населението", от държавните горски и ловни стопанства, от военни поделения и доброволци. При вземане на оперативни решения при пожари в близост до малки почти ненаселени места и големи горски масиви някои служители от "Пожарна безопасност" имат предпочтения към селскостопански постройки, отколкото към горските на-

Опожарена култура от черен бор и акация край с. Дълбоки, Старозагорско

стоятелство.

Причините, предизвикали горски пожари през посочения период (01.01-24.09.2020 г.), в процентно изражение са: човешка небрежност - 65.4 %, с неизвестен произход - 28.9 %, умишлени - 3.1 %, и по естествени причини - 2.6 %.

Следователно значително по-голямата част от горските пожари у нас са антропогенни, причинени по небрежност от пастири, собственици на земеделски и вилни имоти, туристи, ловци, гъбари и секачи. Най-често причини за това са палене на пасища и почистване на земеделски земи с огън.

Горските пожари обикновено се потушават от регионалните дирекции "Пожарна безопасност и защита на населението", от държавните горски и ловни стопанства, от военни поделения и доброволци. При вземане на оперативни решения при пожари в близост до малки почти ненаселени места и големи горски масиви някои служители от "Пожарна безопасност" имат предпочтения към селскостопански постройки, отколкото към горските на-

саждения, дори когато тяхната икономическа и екологична стойност е несравнимо по-голяма.

Съществен проблем при гасене на горски пожари, особено в началото на тяхното възникване, е обезлюдяването на планинските райони и доколкото има малко население, то е в напреднала възраст и не може да участва в потушаването им през първите часове на пожара. Част от противопожарните просеки и ивици се оказват с недостатъчна широчина и върховите пожари ги прехвърлят.

Засега съществува добро взаимодействие между Изпълнителната агенция по горите, Министерството на вътрешните работи и Министерството на отбраната, чрез което е възможно да се изисква авиационна и друга противопожарна помощ от съответен щаб в Брюксел.

Предстоящото възстановяване на опожарените горски площи изисква и подходящ подбор на горски репродуктивни материали.

Проф. Александър

АЛЕКСАНДРОВ

Проф. Христо ЦАКОВ

**Снимка с дрон - оператор
Николай ИКОНОМОВ -
ИМИ - БАН**

Изследването е извършено по проект "Интегрален подход за моделиране на разпространението на горски пожари" - ДФНИ-МОН.

20 години Природен парк „Рилски манастир“

Уникална красота, изключително биоразнообразие и богатото културно-историческо наследство

Природният парк „Рилски манастир“ е обявен на 26.06.2000 г. със Заповед № РД-310 на министъра на околната среда и водите, въпреки че идеята за опазване на природата около Рилския манастир се ражда преди повече от 50 години. Още през 1966 г. държавната тогава гора около Рилския манастир е обявена за защитена местност, 20 години по-късно (1986 г.) е обявена за резерват, а през 1992 г. попада в пределите на Националния парк „Рила“. Основание за прекатегоризирането на тази част от Парка дава реституцията на земи на Рилската света обител, настъпила по силата на Закона за възстановяване на собствеността, което прави Природния парк „Рилски манастир“ единствената защитена територия в България, в която толкова голяма част от земята (70.2 %) е изцяло във владение на един частен собственик. Площта от 25 253.2 ха нареджа Парка сред най-големите природни паркове в България. Изцяло попада на територията на община Рила и обхваща средно- и високопланинските части на западния дял на Рила планина. На територията му се намира резерватът „Риломанастирска гора“ с площ 3665 хектара.

В сърцето на парковата територия се намира и включението в Списъка на световното културно и природно наследство на ЮНЕСКО Рилски манастир.

Особеният статут на Парка се определя от Закона за защитените територии и към опазването му се прилагат на практика до голяма степен редимите на национален парк. Важно е да се отбележи, че опазването на ПП „Рилски манастир“, по същество като защитена територия от II категория по IUCN, съответства на духа и целите на тези базови за природозащитата национални и международни документи.

Паркът е една от териториите с най-високо разнообразие на местообитания в България и Европа, което включва 85 различни типа хабитати (местообитания), представляващи 21 % от хабитатите в страната, установени по програмата CORINE,

наличие на 4 хабитата без аналог в класификацията на хабитатите на Палеарктика. Освен това е част от екологичната мрежа „Натура 2000“ и част от Програмата „CORINE Biotopes“ на Европейския съюз, чиято цел е създаване на база данни с надеждна и достъпна информация за уязвими екосистеми, местообитания и видове, които имат значение при оценка на околната среда на Общината.

Тук се намира единствено в света находище на рилски дъб, както и единственият в Европа хабитат на постоянно овлажнявани склонове материинска скала - Водният рид. Паркът е едно от десетте най-значими места в България, съхранявящи торфени съобщества.

Само на тази територия се намират и най-представи-

телни в Европа популации на балкански ендемит царборисова ела. Показателен за разнообразието от дървесна растителност е фактът, че в горите на България са регистрирани 109 дървесни вида, а в Природния парк е представено 32 % от дървесното разнообразие на страната.

Природният парк „Рилски манастир“ е един от най-значимите в България по отношение на биологичното разнообразие, което се изразява в 1400 вида висши растения - 38.88 % от висшата флора на България. 110 вида са реликти, 57 са включени в Закона за биологичното разнообразие, а 49 вида са включени в „Червената книга на Република България“. Тук могат да бъдат открити 6 локални, 27 български и 90 вида балкански ендемити, сред които рилски ревен, божествена игли-

ка, янкиев лопен, планинско поддумиче, кернерова метлица, трансильванска камбана и сив див тютюн.

На територията на Природния парк са установени и

202 вида гръбначни животни, сред които 122 вида птици, 52 вида бозайници и 2475 вида безгръбначни животни. Природният парк „Рилски манастир“ е една от трите най-важни територии в България за опазване на алпийски тип птици, ключова част от международната мрежа от орнитологично важни места със световна значимост за птиците от алпийския биом.

За двадесетгодишния пе-

риод от създаването на Парка са реализирани редица дейности и проекти, които са допринесли за съвременния му облик. Изградени са над 80

къща за отдих и около 50 огнища, които предлагат чудесни

условия за еднодневен отпуск в районите на Илийна река, местностите Обедице, Студената чешма и Кирилова поляна.

Поставени са повече от 50 информационни табла, които

заедно с двата посетителски центъра на Парка, осигуряват информационното обслужване на посетителите на защитената територия.

Туристическите маршрути в пределите на Парка са маркирани и обозначени и ежегодно привличат туристите със своята достъпност, красиви пейзажи и богато биоразнообразие. Освен това са построени беседки, детски площадки, чешми и мостчета, които разнообразяват и улесняват туристическия преминаване.

Специално за хората в неравностойно положение на Кирилова поляна е изградена екопътека, оборудвана с подходяща инфраструктура и информационни табла.

Дирекцията на Парка е създала мрежа от партньорства с редица институции и организации, между които училища, университети, детски градини, общински администрации и кметства, администрации на защитени територии, горски предприятия и институции, занимаващи се с опазване на околната среда, както и организации от неправителствения сектор. Проведени са редица природозащитни мероприятия, акции за почистване и кампании за опазване на околната среда.

Осъществени са над 20 проекта с външно финансиране, като към момента се извършва проект „Поддръжки и възстановителни дейности в местообитание 6430 „Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския алпийски пояс“ и на целеви хищни птици на територията на Природен парк „Рилски манастир“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2014 - 2020“. Целите на проекта са да бъде изградена площадка за подхранване на грабливи птици - черен лешояд (*Aegypius monachus*), скален орел (*Aquila chrysaetos*) и кръстест орел (*Aquila heliaca*), с помощта на която да бъдат опазени дивите птици, както и да се подобри природозащитното състояние на природното местообитание.

Неизменна част от дейността на Парковата дирекция е повишаването на екологичното съзнание на подрастващите и посетителите. Подготвят се редица специализирани издания, с което се цели формиране на съзнателно отношение към околната среда и екологична култура, развитие на знания, умения, нагласи, като се насярчи ангажираност към екологичните проблеми и тяхното решаване. Едно от най-новите издания е книга, посветена на двадесетата годишнина на Парка, която представя уникална красота, изключителното биоразнообразие и богатото културно-историческо наследство на защитената територия, издадена с любезното съдействие на Югозападното държавно предприятие.

Райна ПАШОВА
главен експерт
в ДПП „Рилски манастир“

Юбилей

Живот, посветен на гората

На 18 юли в Парк-хотел „Москва“ бе чествана 90-годишнината на проф. д-р Георги Цанков - посветил четири десетилетия на научна дейност в областта на горската ентомология в Института за гората - БАН.

На тържеството присъстваха проф. д.н. Георги Георгиев - заместник-директор на ИГ - БАН, чл.-кор. проф. д.н. Пламен Мирчев - ръководител на научна секция, доц. Маргарита Георгиева - научен секретар, и акад. Александър Александров. Беше прочетен поздравителен адрес от директора на ИГ - БАН, проф.

д-р Миглена Жиянски.

Сред официалните гости беше ректорът на ЛТУ чл.-кор. проф. д.н. Иван Илиев, който поднесе поздравления от името на всички колеги и приятели на проф. Цанков в Лесотехническия университет и връчи поздравителен адрес от Академичното ръководство.

Проф. Цанков бе удостоен с Почетна грамота за принос в

развитието на българската наука в областта на пчеларството и на организираното пчеларско движение в България от зоониж. Михаил Михайлов - председател на Управителния съвет на Обединения български пчеларски съюз, и от Националната научна асоциация по пчеларство.

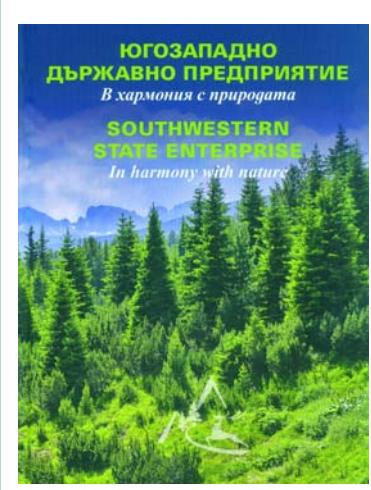
Проф. Цанков разказа за мечтите в ранните години от

живота си, преодолените трудности и професионалните предизвикателства, изрази удовлетвореност и благодарност за незаменимата помощ от семейството си и колегите.

Децата, внуци и правнучки, близки роднини и приятели засвидетелстваха пред юбиляра обич и уважение за впечатляващия път, който е изминал.

Б

Нови книги

Снежана Паскалева, д-р инж. Александър Дунчев (съставители), Димитър Димитров, Капка Николова (обща редакция). Югозападно държавно предприятие - в хармония с природата. Издателска

къща "Тангра ТанНакРа", София, 2020 г., 277 стр.

Двуезично издание представя на български и английски информация за Югозападното държавно предприятие, разнообразието от горските ресурси и неговото модерно горско стопанство, прави преглед на инвестиционната му програма.

Засегнати са дейностите за опазване на горите. Представени са трите природни парка на предприятието, както и неговите териториални поделения - държавните горски и ловни стопанства.

Богатият илюстративен материал обогатява изданието и го превръща в ценен представителен албум на Югозападното държавно предприятие.

Трюфели в горите на ДЛС "Балчик" под заплаха

Доскоро трюфелите бяха непознати за хората в Държавното ловно стопанство "Балчик" и района, но сега все повече стават събирачи, като една част от тях дори притежават и специално обучени кучета. Високата изкупна цена на трюфелите ги превърна в желан бизнес за много хора, които вземат от гората един продукт, унищожават цели местообитания, а не правят нищо, за да бъдат съхранени находищата. А броят на хората, които незаконно добиват трюфели, се увеличава и в ДЛС - Балчик, основателно бият тревога.

Усилията на ДЛС "Балчик" не се възприемат от незаконните събирачи, които търсят бърза печалба и не се интересуват какво ще стане с находищата след година или две. Тези хора ровят по всяко време в горите, унищожават трюфелите и почвената покривка, гонят дивеча, замърсяват горските територии, причиняват пожари и дори поставят шипове по горските пътища, за да затруднят служителите на Ловното стопанство по време на проверка.

ДЛС "Балчик" ще засили контрола и няма да допусне унищожаването на трюфелите, които са едно от при-

изключени защищените територии, резерватите, базите за развърждане на дивеч и други. Регламентиран е и начинът за добиване, като събирачите трябва да представят документи и за кучетата, с които работят.

родните богатства в района. Извършват се съвместни проверки с полицията и за последната седмица са съставени три акта. Служителите на стопанството заявяват, че ще бъдат безкомпромисни въпреки заплахите от страна на незаконните събирачи на трюфели.

Ръководството на Ловното стопанство предлага да бъдат направени законодателни промени, които да регламентират добива и продажбата на трюфели в страната, за да бъде опазен ценният ресурс от незаконните посегателства.

Татяна ДИМИТРОВА

ЮРИДИЧЕСКА КОНСУЛТАЦИЯ

Може ли работодателят едностранно да изменя трудовото ми правоотношение

Отговор: В Кодекса на труда (КТ) има изрична забрана за едностранно изменение на трудовото правоотношение, както от работодателя така и от работника и служителя. Съгласно чл. 118, ал. 1 от КТ работодателят или работникът/служителят не могат едностранно да променят съдържанието на трудовото правоотношение, освен в случаите и по реда, установен в закона.

Не се смята изменение на трудовото правоотношение, когато работникът или служителят е преместен на друго работно място в същото предприятие, без да се променят определеното място на работа, длъжността и размерът на основната заплата на работника или служителя. Законодателят е предвидил изключение, че работодателят може едностранно само да увеличава трудовото възнаграждение на работника или служителя (чл. 118, ал. 3 от КТ).

В чл. 119 от КТ е предвидено, че трудовото правоотношение за определено или неопределено време може да се изменя само с писмено съгласие между страните. Това означава, че с допълнителен анекс (споразумение) страните могат да изменят всеки елемент на съдържанието на вече сключения между тях трудов договор - длъжност, срок, трудово възнаграждение, работно време и други. Клаузите, които се променят, трябва изрично да се посочат в допълнителното споразумение към трудовия договор и да се подпишат от двете страни.

Изменението на трудовото правоотношение не може да се извърши със заповед на работодателя или с едностранно волеизявление на работника или служителя. Допълнително споразумение по чл. 119 от КТ за изменение на клаузите на сключените трудови договори може да се подписва за всеки трудов договор - както по основния трудов договор, така и по трудов договор за допълнителен труд. Според чл. 66, ал. 1, т. 2 от КТ е задължително трудовият договор да съдържа наименование на длъжността и характера на работата - това е един от задължителните елементи на всеки трудов договор. Съгласно чл. 127, ал. 1, т. 4 от КТ при сключване на трудовия договор работодателят е длъжен да връчи

ВЪПРОС: Може ли работодателят да ми възлага различни задачи на различни места, извън уговореното в трудовия договор между страните. Има ли право работодателят едностранно да ми изменя трудовото правоотношение без мое съгласие?

на работника или служителя длъжностна характеристика. Право на работодателя е сам да изработи и да утвърди длъжностната характеристика за съответната длъжност.

След сключване на трудовия договор няма пречка работодателят да утвърди промени в длъжностната характеристика. Тези промени могат да са свързани с изменение на нормативните актове, да произтичат от поставяне на по-високи изисквания за заемане на длъжността и други. Ако според работника или служителя работодателят се опитва чрез длъжностната характеристика да измени длъжността, за която е склучен трудовият договор, или се прави опит да му се вменят задължения, които не съответстват на характера на възложена работата или с които той не е съгласен, то налице е трудов спор по изпълнение на трудовото правоотношение. Компетентен да се произнесе по този спор е съдът.

Съгласно чл. 120, ал. 1 от КТ работодателят може едностранно да изменени мястото и характера на работата в случаите на производствена необходимост, както и при престой, да възлага на работника или служителя без негово съгласие да извърши временно друга работа в същото или в друго предприятие, но в същото населено място или местност за срок до 45 календарни дена през една календарна година, а в случай на престой - докато той продължава. В тези случаи промяната се извършва в съответствие с квалификацията и здравословното състояние на работника или служителя (чл. 120, ал. 2 от КТ).

Според чл. 120, ал. 3 от КТ работодателят може да възложи на работника или служителя работа от друг характер, макар и да не съответства на неговата ква-

IN MEMORIAM

На 29 август почина проф. д.н. Васил Димитров Василев.

Роден е на 16.07.1933 г. в с. Полина, Силистренска област. ВЛТИ, специалност „Механизация на дърводобива и горски транспорт“, завърши през 1956 г., а второ висше - „Технология на машиностроенето“, през 1970 година.

През 1956-1959 г. работи в ГС - Рибарица, и „Горпром“ - Тетевен.

От 1960 до 2003 г., когато се пенсионира, работи в Института за гората - БАН. Последователно става ст.н.с. II и I ст. и придобива научна-

та степен „доктор на техническите науки“ (1990 г.). Ръководи Секция „Техника и технология на възпроизводството и ползването на горските ресурси“ през 1986-1990 и 1992-1994 г., а след това до 2003 г. е ръководител на Секция „Горски ресурси“.

Научноизследователските интереси на проф. Василев изцяло са насочени към механизиране на извоза на дървесина при дърводобив на стръмни терени. Проектира и ръководи монтирането на над 10 възъни линии и още 30 внедрени в практиката разработки. Има 6 изобретения и 3 рационализации. Автор е на над 125 научни и научно-приложни публикации у нас и в чужбина. Автор е на книгата „Въжените линии в България“.

Поклон пред светлата му памет!

почва работа като старши лесничей в ГС - Цапарево (Струмяни), където през 1995-1999 г. е заместник-директор, а до 2011 г. е директор. От 2011 до 2013 г. е директор на ДГС - Сандински, а след това е лесничей. На всички постове, които заема, полага грижи за израстването на по-младите колеги и се налага като добър и уважаван ръководител.

Поклон пред светлата му памет!

на 1 септември почина инж. Валентин Христов Чанев.

Роден е на 28.09.1961 г. в гр. Сандански, където завърши средното си образование през 1979 година. През 1987 г. завърши ВЛТИ.

През същата година за-

на 5 септември почина инж. Снежана Тимушева.

Родена е на 14.06.1940 г. в гр. Сандански. Завърши висше образование във ВЛТИ - София, специалност „Горско стопанство“.

През 1968 г. започва работа като лесничей в Горско стопанство - Гара Пирин (сега Кресна). От 1971 г. е завеждащ на отдел „Пла-

нов“ на Горско стопанство - с. Цапарево. От 1974 г. до пенсионирането си през 1995 г. работи като научен сътрудник в Опитната база по залесяване и борба с ерозията - гр. Сандански, към Института за гората - БАН.

През 1989 г. защитава кандидатска дисертация „Влияние на горските культуры върху свойствата на ерозирани почви“ и получава научната степен „кандидат на селскостопанска наука“ (сега „доктор“).

Поклон пред светлата ѝ памет!

лификация, когато това се налага по непреодолими причини.

Когато работник или служител бъде трудоустроен, може да се наложи изменение на трудовото правоотношение, независимо от това дали работникът или служителят е съгласен. Съгласно чл. 314 от КТ всеки, който поради болест или трудова злополука не може да изпълни възложената му работа, но без опасност за здравето си може да изпълнява друга подходяща работа или същата работа при облекчени условия, се трудоустрои на друга работа или на същата работа при подходящи условия по предписание на здравните органи. Според чл. 317, ал. 1 от КТ необходимостта от преместване на работника или служителя на друга подходяща работа или на същата работа при облекчени условия, характерът на работата, условията на труда и сръдът на преместването се определят по предписание на здравните органи. Предписанието за трудоустройване, издадено от здравните органи, задължава работника или служителя да не изпълнява работата, от която се премества, а работодателя - да не го допуска до тази работа (чл. 317, ал. 2 от КТ). Съгласно ал. 3 на чл. 317 от КТ работодателят е длъжен да премести работника или служителя на подходяща работа съгласно предписаните на здравните органи в 7-дневен срок от получаването му, а според чл. 317, ал. 4 от КТ при неизпълнение на предписанието на здравните органи от работодателя той дължи на работника или служителя обезщетение по чл. 217.

Изброените по-горе случаи са тези, които са установени в закона и само при тях може едностранно да се променят съдържанието на трудовото правоотношение от страна на работодателя.

Справка: чл. 66, ал. 1, т. 2 от КТ; чл. 118, ал. 1, ал. 3 от КТ; чл. 119 от КТ; чл. 127, ал. 1, т. 4 от КТ; чл. 120, ал. 1, ал. 3 от КТ; чл. 314 от КТ и чл. 317, ал. 1, 2, 3 и 4 от КТ.

Димитър НАЙДЕНОВ
юрист на ФСОГСДП

Годишнина**115 години организирана борба с ерозията**

България е планинска страна с много реки, със стръмни склонове и дерета в техните водосбори. Българската гора, описана през вековете от пътешественици като *Magna Silva Bulgarica*, посреща началото на XX в. само с остатъци от бившето си величие, нарушено главно от антропогенна дейност. Климатът и водните течения отприцват ерозионни процеси и страната е доведена до трагичното положение на една от най-опорените в Европа. При всеки обилен дъжд и топене на снегове огромни маси вода и наноси се стоварват в подножието на планините. Те нанасят значителни щети на земеделието, заливат населени места, пътища, жп линии, вземат човешки жертви.

През 1905 г. се полага началото на организираната борба с ерозията у нас. Със заповед на министъра на земеделието и държавните имоти Никола Генадиев е създадено Бюро за укрепяване на пороицата и залесяване в Казанлък. Начело на бюрото е френският инспектор по горите и водите Феликс Луи-Мари Вожли, който работи в България до 1911 година.

Първият овладян порой е Гръцко дере, разположено западно от с. Шипка (сега град).

През 1910 г. в Сливен се създава Бюро за укрепяване на пороицата и залесяване, а през 1912 г. се открива и в Карлово.

От 1912 г. се създава Главен инспекторат по укрепяване на пороите и залесяване към Отделението по горите, управяван от Константин Байкушев. Започват да се откриват секции по укрепяване на пороицата и залесяване (УПЗ), които към 1944 г. достигат 38.

Със Закона за горите, приет през 1922 г., се регламентира правото да се провеждат комплексни мероприятия за борба с ерозията, особено в най-опорените райони. Населението задължително се изселва от засегнатите терени, като му се осигурява равностойна земя на безопасни за живеещите места.

През 1942 г. е приет специален Закон за укрепяване на пороите и залесяване.

Отчита се фактът, че са необходими подготвени кадри в борбата с ерозията. През 1947 г. към Селскостопанска академия в София се открива катедра "Почвена ерозия и укрепяване" с ръководител проф. Асен Биолчев.

След преустройството на горското ведомство през 1951 г. работата на закритите секции по УПЗ се поема от горските стопанства. Ръководството и контрола на дейностите по УПЗ се възлагат на новооткритата Дирекция по залесяване и укрепяване на пороите при Управление на горското стопанство към Министерски съвет.

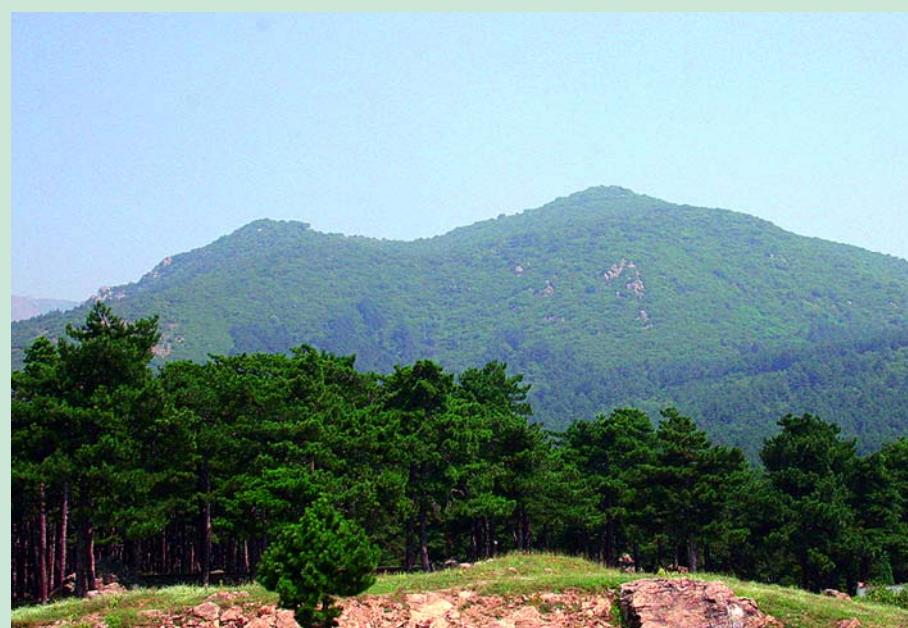
Проектирането на противоерозионни мероприятия в горския фонд и хидрографската

Склоновете над с. Шипка в началото на XX в. (1905 г.) са обезлесени до основната скала. През 1924 г. залесените фиданки вече са успели по-масово да се вкоренят. В края на века (1999 г.) гората по същите склонове съкаш винаги е била природна даденост

Първите залесявания на тази обрулена от ерозията местност Трапето, край Сопот, датират от 1897 година. На снимката от 1911 г. лесовъди оглеждат терена, а залесители продължават да засаждат нови фиданки. След десетилетия упорит труд местността, заснета през 2007 г., е коренно променена

мрежа се възлагат на Дирекция "Лесустрои", реорганизирана през 1956 г. в ИППГСС "Агролеспроект".

През 1951 г. се полага началото на изграждане на проекти за борба с ерозията в язовирните водосбори и други по-големи национални обекти върху земите на горския фонд и в хидрографската мрежа (Резолюция № 466 на Министерския съвет от 1954 г.). Изготвени са над 80 по-големи проекти за борба с ерозията в язовирните водосбори и поройните реки, част от които обхващат водосборите на яз. "Студена", Ал. Стамболийски, "Искър", "Копринка" и други.

На 9 август 1975 г. Решение № 21 на Държавния съвет изисква да се създаде нормативен документ, който да регламентира борбата с ерозията у нас. В резултат през 1976-1980 г.

се изготвя Национална дългосрочна програма по борба с ерозията за горския фонд и хидрографската мрежа (1982-2000 г.). Главен координатор е "Агролеспроект". На 20.01.1981 г. Колегиумът на Министерството на горите и горската промишленост приема Програмата в частта за земите от горския фонд и от 12.01.1982 г. тя влиза в сила.

Резултатите от противоерозионната дейност на лесовъдите, на горските работници, на всички българи, участвали в залесяванията, са забележителни и могат да се видят в районите на Казанлък, Карлово, Копривщица и цяла Южна Стара планина. Кюстендилско и Трънското краишце са покрити със зелени килими. Кърджалийският регион, който преди започване на противоерозионните дейности е с гол, "лунен пейзаж", е преобразен

от над двата милиона декара нови гори, които подобряват и микроклиматъта.

От началото на борбата с ерозията преди 115 г. са изградени повече от 618 000 м³ едроразмерни технико-укрепителни съоръжения - бараки и прагове, 395 000 м³ камени прагчета, 600 000 м³ клейонажи и 430 000 л. м брегови плетчета и са създадени над 18 млн. дка нови гори, като 7.8 млн. дка са с изключително противоерозионно предназначение. Укротени са над 2200 пороици течения.

Чудото - превръщането на опустошената ни родина в китна земя, е исторически факт с реални и конкретни измерения. Укротяването на пороите е едно от най-значимите постижения на България през ХХ век.

Инж. Борис ГОСПОДИНОВ

ЮЗДП - Благоевград, строи нови баражи

В изпълнение на програма "Изграждане на противоерозионни съоръжения" в пороен водосбор Буковец, ляв приток на р. Рилска, през март започна изграждането на три нови баража, които ще заемат мястото на старите разрушени съоръжения. Трите технико-укрепителни съоръ-

жения са тип праволинеен бараж със стоманобетонна конструкция, с контрабараж, радио и облицовъчни стени.

Изкопните работи на основите, стъпалата и крилата се осъществяват с механизирана техника. Средствата за изграждане на съоръженията са осигурени

от Югозападното държавно предприятие - Благоевград, а контролът е възложен на ДГС - Рилски манастир. Работата продължи през цялото лято и през септември дейностите се извършаха по третия - последен бараж от системата.

С изграждането на съоръ-

женията ще се предотврати по-нататъшното разрушаване на бреговете на пороя Буковец и ще се премахне опасността от заливане на част от с. Стоб.

Инж. Михаил МИХАЙЛОВ

Продължава изграждането на три нови баража в пороя Буковец

Моторен трион 450

АГРОЛАНД - БЪЛГАРИЯ АД
София 1700, ул. "Осми декември" №913, тел: 024 666 916
e-mail: info@agroland.eu
www.husqvarna.bg

